

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ ద్వితీయ కాణ్డే ద్వితీయః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ ప్రజాపతిః ప్రజా అసుజత తాః సుష్వా ఇన్త్రాగ్ని అపాఽగూహతాగ్ం
సోఽచాయత్ప్రజాపతిరిన్త్రాగ్ని వై మే ప్రజా అపాఽఘుక్షతామితి స
ఏత మైన్త్రాగ్నమేకాదశకపాలమపశ్యత్తం నిరవపత్తావస్మై ప్రజాః ప్రాఽసాధయతామిన్త్రాగ్ని
వా ఏతస్య ప్రజామప గూహతో యోఽలం ప్రజాయై సన్ప్రజాం న విన్దత
ఐన్త్రాగ్నమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్ప్రజాకామ ఇన్త్రాగ్ని [1] ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి
తాపేవాఽస్మై ప్రజాం ప్ర సాధయతో విన్దతే ప్రజామైన్త్రాగ్నమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్
స్పర్ధమానః క్షేత్రే వా సజాతేషు వేన్త్రాగ్ని ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి
తాభ్యామేవేన్ద్రియం వీర్యం భ్రాతృవ్యస్య వృజ్జే వి పాప్మనా భ్రాతృవ్యేణ జయతేఽప వా
ఏతస్మాదిన్ద్రియం వీర్యం క్రామతి యః సంగ్రామముపప్రయాత్త్యైన్త్రాగ్నమేకాదశకపాలం
ని- [2] ర్వపేథ్సంగ్రామముపప్రయాస్యన్నిన్త్రాగ్ని ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి
తాపేవాఽస్మిన్ద్రియం వీర్యం ధత్తః సహేన్ద్రియేణ వీర్యేణోప ప్ర యాతి జయతి తగ్ం
సంగ్రామం వి వా ఏష ఇన్ద్రియేణ వీర్యేణార్ధ్యతే యః సంగ్రామం
జయత్త్యైన్త్రాగ్నమేకాదశకపాలం నిర్వపేథ్సంగ్రామం జిత్యైన్త్రాగ్ని ఏవ స్వేన
భాగధేయేనోప ధావతి తాపేవాఽస్మిన్ద్రియం వీర్యం [3] ధత్తే నేన్ద్రియేణ వీర్యేణ
వృధ్యతేఽప వా ఏతస్మాదిన్ద్రియం వీర్యం క్రామతి య ఏతి
జనతామైన్త్రాగ్నమేకాదశకపాలం నిర్వపేజ్జనతామేష్యన్నిన్త్రాగ్ని ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప
ధావతి తాపేవాఽస్మిన్ద్రియం వీర్యం ధత్తః సహేన్ద్రియేణ వీర్యేణ జనతామేతి పాష్ణం
చరుమను నిర్వపేత్పాషా వా ఇన్ద్రియస్య వీర్యస్యాఽనుప్రదాతా పూషణమేవ [4] స్వేన
భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మా ఇన్ద్రియం వీర్యమను ప్ర యచ్ఛతి క్షేత్రపత్యం
చరుం నిర్వపేజ్జనతామాగత్యేయం వై క్షేత్రస్య పతిరస్యామేవ ప్రతి

తి॒ష్ఠ॒త్యై॒న్త్రా॒గ్నమే॒కాద॑శకపాలముపరిష్టాన్నిర్వపేదస్యామే॒వ

ప్రతి॒ష్ఠా॒యేన్ద్రి॒యం

వీ॒ర్య॑ముపరిష్టాదాత్మన్ధ॒త్యే॑ ||[5]

ప్ర॒జాకా॑మ ఇ॒న్ద్రాగ్నీ ఉ॑పప్రయాత్త్యై॒న్త్రా॒గ్నమే॒కాద॑శకపాలం నిర్వ॑ర్యం పూ॒షణ॑మే॒వైకా॑న్వచత్వారి॒గ్ంశ॑చ్ఛ ||2.2.1||

అ॒గ్నయే॑ ప॒థి॒కృ॒తే పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం నిర్వ॑పేద్యో దర్శ॑పూర్ణమాసయాజీ
సన్న॑మావాస్యాం వా పౌర్ణ॑మాసీం వా॒తి॒పాద॑యేత్పథో వా ఏ॒షోఽధ్య॑పథేనైతి యా
దర్శ॑పూర్ణమాసయాజీ సన్న॑మావాస్యాం వా పౌర్ణ॑మాసీం వా॒తి॒పాద॑యత్సగ్నిమే॒వ
ప॒థి॒కృ॒తగ్న్ స్వే॒న భా॒గధే॑యేనోప ధా॒వతి॑ స ఏ॒వైన॑మపథాత్పన్థామపి
నయ॑త్యన॒ద్వాన్దక్షి॑ణా వహీ॒ హ్యేష॑ సమృద్ధ్యా అ॒గ్నయే॑ వ్రతపతయే [6]
పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం నిర్వ॑పేద్య ఆహితా॒గ్నిః సన్న॑వ్రత్యమి॒వ చరే॑దగ్నిమే॒వ వ్రత॑పతిగ్న్
స్వే॒న భా॒గధే॑యేనోప ధా॒వతి॑ స ఏ॒వైనం॑ వ్రతమా॒లమ్భ॑యతి వ్రత్యో భవ॑త్యగ్నయే
రక్షో॑ఘ్న పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం నిర్వ॑పేద్యగ్ం రక్షా॒గ్ంసి॑ సచే॒రన్న॑గ్నిమే॒వ రక్షో॑హణగ్న్
స్వే॒న భా॒గధే॑యేనోప ధా॒వతి॑ స ఏ॒వా॒స్మాద్రక్షా॑గ్ం స్యప హ॒న్తి ని॒శితా॑యాం నిర్వ॑పే [7]
న్నిశితా॑యాగ్ం హి రక్షా॒గ్ంసి॑ ప్రే॒రతే॑ సంప్రే॒ర్ణాన్యే॒వైనా॑ని హ॒న్తి పరి॑శ్రితే
యాజ॑యేద్రక్షసామనన్వవచారాయ రక్షో॑ఘ్న యాజ్యానువాక్యే భవతో రక్షసాగ్ స్త్రు॒త్యా
అ॒గ్నయే॑ రుద్రవతే పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం నిర్వ॑పేదభిచరన్నేషా వా అ॒స్య ఘో॒రా
తనూ॑ర్యద్బుద్బస్తస్మా ఏ॒వైన॑మా వృ॒శ్శతి॑ తాజగార్తిమార్చత్యగ్నయే సుర॑భిమతే
పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం నిర్వ॑పేద్యస్య గావో వా పు॒రుషా॑ [8] వా ప్ర॒మీ॑యేరన్ యా వా
బిభీ॑యాదేషా వా అ॒స్య భే॒షజ్యా॑ తనూ॒ర్యధ్ను॑రభిమతీ తయై॒వా॒స్మై భే॒షజం॑ కరోతి
సుర॑భిమతే భవతి పూ॒తీగ॑న్ధస్యాపహత్యా అ॒గ్నయే॑ క్షామవతే పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం
నిర్వ॑పేథ్సంగ్రామే సం॒యత్యే॑ భా॒గధే॑యేనై॒వైనగ్ం॑ శమయిత్వా పరా॒నభి॑ నిర్ది॒శతి॑
యమ॑వరేషాం విధ్యన్తి జీ॒వతి॑ స యం పరే॑షాం ప్ర స మీ॒యతే॑ జయతి తగ్ం
సంగ్రా॑మ- [9] మ॒భి వా ఏ॒ష ఏ॒తాను॑చ్యతి యేషాం పూర్వాపరా అ॒న్వ॒శ్శః ప్ర॒మీ॑యన్తే

పురుషాహుతిర్హ్యస్య ప్రియతమాఽగ్నయే క్షామవతే పురోడాశమష్టాకపాలం
నిర్వపేద్భాగధేయేనైవైనగ్ం శమయతి నైషాం పురాఽఽయుషోఽపరః ప్ర మీయతేఽభి వా
ఏష ఏతస్య గృహనుచ్యతి యస్య గృహన్దహత్యగ్నయే క్షామవతే
పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్భాగధేయేనైవైనగ్ం శమయతి నాస్యాపరం గృహన్దహతి॥

[10]

వ్రతపతయే నిశితాయాం నిర్వపేత్పురుషాస్సంగ్రామంన చత్వారి చ॥2.2.2॥

అగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం కామో నోపనమేదగ్నిమేవ
కామగ్ం స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం కామేన సమర్థయత్యుపైనం కామో
నమత్యగ్నయే యవిష్ఠాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేథ్సర్ధమానః క్షేత్రే వా
సజాతేషు వాఽగ్నిమేవ యవిష్ఠగ్ం స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తేనైవేన్ద్రియం వీర్యం
భ్రాతృవ్యస్య [11] యువతే వి పాపూనా భ్రాతృవ్యేణ జయతేఽగ్నయే యవిష్ఠాయ
పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేదభిచర్యమాణోఽగ్నిమేవ యవిష్ఠగ్ం స్వేన భాగధేయేనోప
ధావతి స ఏవాఽస్మాద్రక్షాగ్ంసి యవయతి నైవమభిచరన్థృణుతేఽగ్నయ ఆయుష్మతే
పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యః కామయేత
సర్వమాయురియామిత్యగ్నిమేవాఽఽయుష్మంతగ్ం స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స
ఏవాఽస్మి- [12] న్నాయుర్దధాతి సర్వమాయురేత్యగ్నయే జాతవేదసే
పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్భాతికామోఽగ్నిమేవ జాతవేదసగ్ం స్వేన భాగధేయేనోప
ధావతి స ఏవైనం భూతిం గమయతి భవత్యేవాఽగ్నయే రుక్మతే పురోడాశమష్టాకపాలం
నిర్వపేద్రుక్మామోఽగ్నిమేవ రుక్మంతగ్ం స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్ప్రచం
దధాతి రోచత ఏవాఽగ్నయే తేజస్వతే పురోడాశ- [13] మష్టాకపాలం
నిర్వపేత్తేజస్మామోఽగ్నిమేవ తేజస్వంతగ్ం స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్తేజో
దధాతి తేజస్వ్యవ భవత్యగ్నయే సాహన్త్యాయ పురోడాశమష్టాకపాలం

నిర్వపే॑థీ॑క్ష॑మా॒ణో॑ఽగ్ని॒మే॒వ సా॑హ॒న్త్యగ్న్ స్వే॑న భా॒గధే॑యే॒నోప॑ ధా॒వతి తే॒నై॒వ స॑హ॒తే
యగ్ం॑ సీ॒క్షతే॑||[14]

భృ॑త్య॒స్యా॒స్మి॒న్తే॒జ॒స్వతే॑ పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాత్రి॒గ్ంశ॑చ॒ ||2.2.3||

అ॒గ్నయే॑ఽన్న॒వతే॑   పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం   నిర్వపే॑ద్యః
కా॒మయే॑తా॒ఽన్న॒వాన్థా॒న్యమి॑త్యగ్ని॒మే॒వాఽన్న॒వన్త్యగ్న్ స్వే॑న భా॒గధే॑యే॒నోప॑ ధా॒వతి స
ఏ॒పై॒నమ॑న్న॒వన్తం॑ కరో॒త్యన్న॒వాసే॑వ భ॒వత్య॑గ్నయే॒ఽన్నాదాయ॑ పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం
నిర్వపే॑ద్యః కా॒మయే॑తా॒ఽన్నాదః॑ స్యా॒మి॒త్యగ్ని॒మే॒వాఽన్నాదగ్న్ స్వే॑న భా॒గధే॑యే॒నోప॑ ధా॒వతి
స ఏ॒పై॒నమ॑న్నాదం కరో॒త్యన్నాద॑ [15] ఏ॒వ భ॒వత్య॑గ్నయే॒ఽన్నపతయే॑
పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం నిర్వపే॑ద్యః కా॒మయే॑తా॒ఽన్నపతిః॑ స్యా॒మి॒త్యగ్ని॒మే॒వాఽన్నపతిగ్న్
స్వే॑న భా॒గధే॑యే॒నోప॑ ధా॒వతి స ఏ॒పై॒నమ॑న్నపతిం కరో॒త్యన్నపతి॑రే॒వ భ॒వత్య॑గ్నయే
ప॒వమా॑నాయ పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం నిర్వపే॑దగ్నయే పా॒వకా॑యా॒ఽగ్నయే॑ శు॒చయే॑
జ్యోగా॑మయావీ॒ యద॑గ్నయే ప॒వమా॑నాయ నిర్వపతి ప్రా॒ణమే॒వాఽస్మి॒న్తేన॑ దధాతి
యద॑గ్నయే [16] పా॒వకా॑య వా॒చమే॒వాఽస్మి॒న్తేన॑ దధాతి యద॑గ్నయే శు॒చయ
ఆయు॑రే॒వాఽస్మి॒న్తేన॑ దధాత్యుత యదీ॒తాసు॑ర్భవతి జీ॒వత్యే॑వైతామే॒వ నిర్వపే॑చ్ఛక్షుష్కా॒మో
యద॑గ్నయే ప॒వమా॑నాయ నిర్వపతి ప్రా॒ణమే॒వాఽస్మి॒న్తేన॑ దధాతి యద॑గ్నయే
పా॒వకా॑య వా॒చమే॒వాఽస్మి॒న్తేన॑ దధాతి యద॑గ్నయే శు॒చయే॑ చక్షు॒రే॒వాఽస్మి॒న్తేన॑ దధా-
[17] త్యుత యద్యన్థో భ॒వతి పై॒వ ప॑శ్యత్యగ్నయే పుత్ర॒వతే॑ పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం
నిర్వపే॑దిన్త్రాయ పు॒త్రిణే॑ పు॒రో॒డా॒శమే॒కాదశక॑పాలం ప్ర॒జాకా॑మో॒ఽగ్నిరే॒వాఽస్మై॑ ప్ర॒జాం
ప్ర॒జన॑యతి వృ॒ద్ధామి॑న్త్రః ప్ర యచ్ఛత్యగ్నయే ర॒సవతే॑ఽజక్షీ॒రే చ॒రుం నిర్వపే॑ద్యః
కా॒మయే॑త ర॒స॒వాన్థా॒న్యమి॑త్యగ్ని॒మే॒వ ర॒స॒వన్త్యగ్న్ స్వే॑న భా॒గధే॑యే॒నోప॑ ధా॒వతి స
ఏ॒పై॒నగ్ం ర॒స॒వన్తం॑ కరో॒తి [18] ర॒స॒వాసే॑వ భ॒వత్య॑జక్షీ॒రే భ॒వత్యా॑గ్నీ॒యా వా ఏ॒షా యద॑జా
సాక్షా॑దే॒వ ర॒స॒మ॒వ రు॒న్ధేఽగ్నయే॑ వసు॒మతే॑ పు॒రో॒డా॒శమ॑ష్టాకపాలం నిర్వపే॑ద్యః

కామయేత వసుమాన్థ్యామిత్యగ్నిమేవ వసుమంతగ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స
 ఏవైనం వసుమంతం కరోతి వసుమానేవ భవత్యగ్నయే వాజస్పతే పురోడాశమష్టాకపాలం
 నిర్వపేథస్సంగ్రామే సంయత్తే వాజం [19] వా ఏష సిసీర్షతి యః సంగ్రామం జిగీషత్యగ్నిః
 ఖలు వై దేవానాం వాజస్పదగ్నిమేవ వాజస్పతగ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి ధావతి
 వాజగ్ం హన్తి వృత్రం జయతి తగ్ం సంగ్రామమథో అగ్నిరివ న ప్రతిధృషే
 భవత్యగ్నయేగ్నివతే పురోడాశమష్టాకపాలం

నిర్వపేద్యస్యాగ్నావగ్నిమభ్యుద్ధరేయుర్నిర్దిష్టభాగో వా ఏతయోరన్యోనిర్దిష్టభాగోన్యస్త్వా
 సమ్భవంతా యజమాన- [20] మభి సమ్భవతః స ఈశ్వర ఆర్తిమార్తోర్యదగ్నయేగ్నివతే
 నిర్వపతి భాగధేయేపైపైనో శమయతి నాకర్తిమార్శతి యజమానోగ్నయే జ్యోతిష్మతే
 పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యస్యాగ్నిరుద్ధృతోహుతేగ్నిహోత్ర ఉద్వాయేదపర
 ఆదీప్యానూద్ధృత్య ఇత్యాహుస్తత్తథా న కార్యం యద్భాగధేయమభి పూర్వ ఉద్ద్రియతే
 కిమపరోభ్య- [21] ధ్రియేతేతి తాన్యేవావక్షాణాని సంనిధాయ మస్థేదితః ప్రథమం జజ్ఞే
 అగ్నిః స్వాద్యోసేరధి జాతపేదాః స గాయత్రియా త్రిష్టుభా జగత్యా దేవేభ్యో హవ్యం
 వహతు ప్రజానన్నితి చున్దోభిరేవైనగ్ స్వాద్యోసేః ప్ర జనయత్యేష వావ
 సోగ్నిరిత్యాహుర్జ్యోతిస్తా అస్య పరాపతితమితి యదగ్నయే జ్యోతిష్మతే నిర్వపతి
 యదేవాస్య జ్యోతిః పరాపతితం తదేవావ రున్ధే||[22]

కరోత్యన్నాదో దధాతి యదగ్నయే శుచయే చక్షురేవాన్సృన్తేన దధాతి కరోతి వాజం యజమానముదేవాస్య షట్ప ||

2.2.4||

పైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేద్వారుణం చరుం దధిక్రావ్ణే చరుమభిశస్యమానో
 యద్వైశ్వానరో ద్వాదశకపాలో భవతి సంవథ్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవథ్సరేణైవైనగ్
 స్పదయత్యప పాపం వర్ణగ్ం హతే వారుణేపైపైనం వరుణపాశాన్ముశ్చతి దధిక్రావ్ణా
 పునాతి హిరణ్యం దక్షిణా పవిత్రం వై హిరణ్యం పునాత్యేవైనమాద్యమస్యాన్నం

భవత్యేతామేవ నిర్వపేత్తజాకామః సంవత్సరో [23] వా ఏతస్యాశాన్తో యోనిం ప్రజాయే
 పశూనాం నిర్దహతి యోఽలం ప్రజాయే సన్తుజాం న విన్దతే యద్వైశ్వానరో
 ద్వాదశకపాలో భవతి సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సరమేవ భాగధేయేన
 శమయతి సోఽస్మై శాంతః స్వాద్యోనేః ప్రజాం ప్ర జనయతి వారుణేనైవైనం
 వరుణపాశాన్ముఞ్చతి దధిక్రావ్ణా పునాతి హిరణ్యం దక్షిణా పవిత్రం వై హిరణ్యం
 పునాత్యేనైవం [24] విన్దతే ప్రజాం వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేత్ పుత్రే జాతే
 యదష్టాకపాలో భవతి గాయత్రియైవైనం బ్రహ్మవర్చసేన పునాతి
 యన్నవకపాలస్త్రవృత్తైవాఽస్మిన్తేజో దధాతి యద్దశకపాలో విరాజైవాఽస్మిన్నన్నాద్యం
 దధాతి యదేకాదశకపాలస్త్రష్టభైవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం దధాతి యద్ద్వాదశకపాలో
 జగత్త్యైవాఽస్మిన్పశూన్దధాతి యస్మిన్జాత ఏతామిష్టిం నిర్వపతి పూత [25] ఏవ
 తేజస్వన్నాద ఇన్ద్రియావీ పశు మాన్భవత్యవ వా ఏష సువర్గాల్లోకాచ్ఛిద్యతే యో
 దర్శపూర్ణమాసయాజీ సన్నమావాస్యాం వా పౌర్ణమాసీం వాఽతిపాదయతి సువర్గాయ
 హి లోకాయ దర్శపూర్ణమాసావిజ్యేతే వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేదమావాస్యాం
 వా పౌర్ణమాసీం వాఽతిపాద్య సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సరమేవ ప్రీణాత్యథో
 సంవత్సరమేవాఽస్మా ఉప దధాతి సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యా [26] అథో దేవతా
 ఏవాఽన్వారభ్య సువర్గం లోకమేతి వీరహా వా ఏష దేవానాం యోఽగ్నిముద్వాసయతే న
 వా ఏతస్య బ్రాహ్మణా ఋతాయవః పురాఽన్నమక్షన్నాగ్నీయమష్టాకపాలం
 నిర్వపేద్వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలమగ్నిముద్వాసయిష్యన్ యదష్టాకపాలో భవత్యష్టాక్షరా
 గాయత్రీ గాయత్రోఽగ్నిర్యావానేవాఽగ్నిస్తస్మా ఆతిథ్యం కరోత్యథో యథా జనం
 యతేఽవసం కరోతి తాదృ- [27] గేవ తద్ద్వాదశకపాలో వైశ్వానరో భవతి ద్వాదశ
 మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరః ఖలు వా అగ్నీర్యోనిః స్వామేనైవం యోనిం
 గమయత్యాద్యమస్యాఽన్నం భవతి వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేన్మారుతగ్ం
 సప్తకపాలం గ్రామకామ ఆహవనీయే వైశ్వానరమధి శ్రయతి గార్హపత్యే మారుతం

పాపవస్యసస్య విధృత్త్యై ద్వాదశకపాలో వైశ్వానరో భవతి ద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః
 సంవత్సరేణైవాఽస్మై సజాతాగ్ శ్శ్యావయతి మారుతో భవతి [28] మరుతో వై దేవానాం
 విశో దేవవిశేనైవాఽస్మై మనుష్యవిశమవ రున్ధే సప్తకపాలో భవతి సప్తగణా వై మరుతో
 గణశ ఏవాఽస్మై సజాతానవ రున్ధేఽనూచ్యమాన ఆ సాదయతి విశమేవాఽస్మా
 అనువర్తానం కరోతి||[29]

ప్రజాకామస్సంవత్సరః పునాత్యేనైనం పుతస్సమవ్యై తాదృజ్మారుతో భవత్యేకాన్ త్రిగంశచ్చ ||2.2.5||

ఆదిత్యం చరుం నిర్వపేథసంగ్రామముపప్రయాస్యన్నియం వా అదితిరస్యామేవ పూర్వే
 ప్రతి తిష్ఠన్తి వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేదాయతనం గత్వా సంవత్సరో వా
 అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సరః ఖలు వై దేవానామాయతనమేతస్మాద్వా ఆయతనాద్దేవా
 అసురానజయన్ యద్వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపతి దేవానామేవాఽయతనే
 యతతే జయతి తగ్ం సంగ్రామమేతస్మిన్వా ఏతౌ మృజాతే [30] యో
 విద్విషాణయోరన్నమత్తి వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేద్విద్విషాణయోరన్నం జగ్ధ్వా
 సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సరస్వదితమేవాఽత్తి నాఽస్మిన్మృజాతే
 సంవత్సరాయ వా ఏతౌ సమమాతే యౌ సమమాతే తయోర్యః పూర్వోఽభిద్రుహ్యతి తం
 వరుణో గృహ్ణతి వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేథసమమానయాః పూర్వోఽభిద్రుహ్య
 సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సరమేవాఽఽప్తా నిర్వరుణం [31] పరస్మాదభి
 ద్రుహ్యతి నైనం వరుణో గృహ్ణత్యావ్యం వా ఏష ప్రతి గృహ్ణతి యోఽవిం ప్రతిగృహ్ణతి
 వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేదవిం ప్రతిగృహ్య సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః
 సంవత్సరస్వదితామేవ ప్రతిగృహ్ణతి నాఽవ్యం ప్రతి గృహ్ణత్యాత్మనో వా ఏష
 మాత్రామాప్నోతి య ఉభయాదత్ప్రతిగృహ్ణత్యశ్వం వా పురుషం వా వైశ్వానరం
 ద్వాదశకపాలం నిర్వపేదుభయాదత్ [32] ప్రతిగృహ్య సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః
 సంవత్సరస్వదితమేవ ప్రతి గృహ్ణతి నాఽత్మనో మాత్రామాప్నోతి వైశ్వానరం

ద్వా॑ద॒శక॑పా॒లం ని॒ర్వ॑పే॒థ్సని॑మే॒ష్ఠస్థం॑వ॒థ్సరో॑ వా అ॒గ్ని॒ర్వై॒శ్వాన॑రో॒ యదా॑ ఖ॒లు వై
సం॑వ॒థ్సరం॑ జన॒తాయాం॑ చర॒త్యథ॑ స ధ॒నార్హో॑ భ॒వతి॑ య॒ద్వై॒శ్వాన॑రం ద్వా॑ద॒శక॑పా॒లం
ని॒ర్వ॑పతి సం॑వ॒థ్సర॑సాతామే॒వ స॒ని॒మ॒భి ప్ర॑ చ్యవతే దాన॒కామా॑ అ॒స్మై ప్ర॒జా భ॑వన్తి యా
వై సం॑వ॒థ్సరం [33] ప్ర॒యు॒జ్య న॒ వి॒ము॒ఞ్చ॒త్యప్ర॑తిష్ఠానో వై స భ॑వత్యేతమే॒వ వై॒శ్వాన॑రం
పున॑రాగ॒త్య ని॒ర్వ॑పే॒ద్యమే॒వ ప్ర॒యు॒జ్కే తం భా॑గధే॒యేన॒ వి ము॒ఞ్చ॒తి ప్ర॑తిష్ఠి॒త్యై
యయా॑ ర॒జ్జ్వోత్త॑మాం గా॒మాజే॑త్తాం భ్రా॒తృ॒వ్యాయ॑ ప్ర హి॒ణుయా॑న్నిర్ము॒తిమే॒వాఽస్మై
ప్ర హి॑ణోతి॥[34]

మృ॒జాతే॑ ని॒ర్వ॑రుణం వ॑పేదుభయాదద్యో వై సం॑వ॒థ్సర॑గ్ం షట్ప్రీ॒గ్ంశ॑చ్య ॥2.2.6॥

ఐ॒న్త్రం చ॒రుం ని॒ర్వ॑పే॒త్పశు॑కామ ఐ॒న్త్రా వై ప॒శవ॑ ఇ॒న్త్రమే॒వ స్వేన॑ భా॒గధే॒యేనో॑ప ధా॒వతి॑
స ఏ॒వాఽస్మై॑ ప॒శూన్ ప్ర॑ య॒చ్ఛతి॑ ప॒శుమా॑సే॒వ భ॑వతి చ॒రుర్భ॑వతి స్వా॒దేవాఽస్మై॑
యా॒సేః ప॒శూన్ ప్ర॑ జన॒యతీ॑న్త్రా॒యేన్ద్రియా॑వతే పు॒రోడా॑శమే॒కాద॑శకపా॒లం
ని॒ర్వ॑పే॒త్పశు॑కామ ఇ॒న్ద్రియం॑ వై ప॒శవ॑ ఇ॒న్త్రమే॒పేన్ద్రియా॑వ॒న్తగ్ం స్వేన॑ భా॒గధే॒యేనో॑ప
ధా॒వతి॑ స [35] ఏ॒వాఽస్మా॑ ఇ॒న్ద్రియం॑ ప॒శూన్ ప్ర॑ య॒చ్ఛతి॑ ప॒శుమా॑సే॒వ భ॑వతీన్త్రా॒య
ఘ॒ర్మవ॑తే పు॒రోడా॑శమే॒కాద॑శకపా॒లం ని॒ర్వ॑పే॒ద్బ్రహ్మ॑వర్చ॒సకా॑మో బ్రహ్మ॑వర్చ॒సం వై ఘ॒ర్మ
ఇ॒న్త్రమే॒వ ఘ॒ర్మవ॑న్తగ్ం స్వేన॑ భా॒గధే॒యేనో॑ప ధా॒వతి॑ స ఏ॒వాఽస్మిన్॑ బ్రహ్మ॑వర్చ॒సం ద॑ధాతి
బ్రహ్మ॑వర్చ॒స్యేవ భ॑వతీన్త్రా॒యాఽర్క॑వతే పు॒రోడా॑శమే॒కాద॑శకపా॒లం
ని॒ర్వ॑పే॒దన్న॑కామోఽర్కో వై దే॒వానా॑మన్న॒మిన్త్ర॑మే॒వార్క॑వ॒న్తగ్ం స్వేన॑ భా॒గధే॒యేనో॑- [36] ప
ధా॒వతి॑ స ఏ॒వాఽస్మా॑ అ॒న్నం ప్ర॑ య॒చ్ఛత్య॑న్నాద ఏ॒వ భ॑వతీన్త్రా॒య ఘ॒ర్మవ॑తే
పు॒రోడా॑శమే॒కాద॑శకపా॒లం ని॒ర్వ॑పే॒దిన్త్రా॒యేన్ద్రియా॑వత ఇ॒న్త్రయా॑ర్క॒వతే భూ॑తికామో
యది॒న్త్రాయ॑ ఘ॒ర్మవ॑తే ని॒ర్వ॑పతి శి॒ర ఏ॒వాస్య॑ తేన కరోతి యది॒న్త్రాయేన్ద్రియా॑వత
ఆత్మా॑నమే॒వాఽస్య॑ తేన కరోతి యది॒న్త్రయా॑ర్క॒వతే భూ॑త ఏ॒వాన్నా॑ద్యే ప్రతి తిష్ఠతి
భ॑వత్యే॒పేన్త్రా॒యా- [37] ఽగ్ం॒హోము॑చే పు॒రోడా॑శమే॒కాద॑శకపా॒లం ని॒ర్వ॑పే॒ద్యః పా॑పూ॒నా

గృ॒హీ॒తః॑ స్యా॒త్పా॒ప్మా వా॑ అ॒గ్ంహ॑ ఇ॒న్త్రమే॒వాగ్ంహో॑ము॒చగ్గ్ స్వే॑న॒ భాగ॑ధే॒యేనో॑ప॒ ధావ॑తి
 స ఏ॒వైనం॑ పా॒ప్మనో॑గ్ంహసో ము॒ఞ్చతీ॑న్త్రాయ॒ వైమృ॑ధాయ॒ పురో॑డా॒శమే॒కాదశ॑కపాలం
 నిర్వ॑పే॒ద్యం మృ॒ధోఽభి॑ ప్ర॒వేపే॑రన్త్రా॒ప్తాణి॑ వా॒భి స॒మియు॑రిన్త్రమే॒వ వైమృ॑ధగ్గ్ స్వే॑న
 భాగ॑ధే॒యేనో॑ప॒ ధావ॑తి స ఏ॒వాఽస్మాన్మృ॑ధో- [38] ఽప హ॒న్తీన్త్రాయ॑ త్రాత్రే
 పురో॑డా॒శమే॒కాదశ॑కపాలం నిర్వ॑పేద్బద్ధో వా పరి॒యతో॑ పే॒న్త్రమే॒వ త్రాతార॑గ్గ్ స్వే॑న
 భాగ॑ధే॒యేనో॑ప॒ ధావ॑తి స ఏ॒వైనం॑ త్రాయత ఇన్త్రా॒యాఽర్కా॑శ్వమే॒ధవతే॑
 పురో॑డా॒శమే॒కాదశ॑కపాలం నిర్వ॑పే॒ద్యం మహా॑య॒జ్ఞో నో ప॑నమే॒దేతే॑ వై
 మహా॑య॒జ్ఞస్యా॑ఽస్త్రే తనూ యదర్కా॑శ్వమే॒ధావిన్త్రమే॒వార్కా॑శ్వమే॒ధవన్తగ్గ్ స్వే॑న
 భాగ॑ధే॒యేనో॑ప॒ ధావ॑తి స ఏ॒వాఽస్మా అన్త॑తో మహా॑య॒జ్ఞం చ్యా॑వయత్యుపై॒నం
 మహా॑య॒జ్ఞో నమ॑తి||[39]

ఇన్త్రి॒యావన్తగ్గ్ స్వే॑న భాగ॑ధే॒యేనో॑ప॒ ధావ॑తి సో॒ఽర్కవన్తగ్గ్ స్వే॑న భాగ॑ధే॒యేనైవే॑న్త్రా॒యాఽస్మాన్మృ॑ధోఽస్మై సప్త చ॑ ||

2.2.7||

ఇన్త్రా॒యాఽన్వృ॑జపే పురో॑డా॒శమే॒కాదశ॑కపాలం నిర్వ॑పే॒ద్దామ॑కామ ఇన్త్రమే॒వాఽన్వృ॑జగ్గ్
 స్వే॑న భాగ॑ధే॒యేనో॑ప॒ ధావ॑తి స ఏ॒వాఽస్మై స॒జాతా॑ననుకాన్మ॒రోతి॑ గ్రా॒మ్యేవ
 భవ॑తీన్త్రా॒ణ్యై చ॒రుం నిర్వ॑పే॒ద్యస్య॑ సేనా॒సగ్ం శి॒తేవ॑ స్యాదిన్త్రా॒ణి వై సేనా॑యై
 దే॒వతే॑న్త్రా॒ణిమే॒వ స్వే॑న భాగ॑ధే॒యేనో॑ప॒ ధావ॑తి వైవా॒స్య సేనా॑గ్ం సగ్గ్ శృ॒తి బ॑ల్బజానపీ-
 [40] ధ్మే సం నప్యే॒ద్గర్హ॑త్రా॒ధిష్ణ॒న్నా న్యమే॒హత్తో బ॑ల్బజా ఉదతిష్ఠ॒న్గవా॑మే॒వైనం॑
 న్యా॒యమ॑పినీ॒య గా వే॑దయతీన్త్రాయ మన్యుమతే మన॒స్వతే॑ పురో॑డా॒శమే॒కాదశ॑కపాలం
 నిర్వ॑పే॒థ్సంగ్రా॑మే సం॒యత్త ఇన్త్రి॒యేణ॑ వై మన్యునా మనసా సంగ్రా॒మం జ॑యతీన్త్రమే॒వ
 మన్యు॑మన్తం మన॒స్వన్తగ్గ్ స్వే॑న భాగ॑ధే॒యేనో॑ప॒ ధావ॑తి స ఏ॒వాఽస్మిన్నిన్త్రి॒యం మన్యుం
 మనో॑ దధాతి జయతి తగ్ం [41] సంగ్రా॒మమే॒తామే॒వ నిర్వ॑పే॒ద్యో హ॑తమనాః స్వ॒యం
 పాప॑ ఇ॒వ స్యా॑దే॒తాని॑ హి వా ఏ॒తస్మాద॑పక్రాన్తాన్య॒థైష హ॑తమనాః స్వ॒యం పాప॑

ఇ॒న్త్ర॒మే॒వ మ॒న్యు॒మన్త॒ం మ॒న॒స్వ॒న్తగ్గ్ స్వే॒న భా॒గధే॒యేనో॒ప ధా॒వతి॒ స ఏ॒వా॒స్మి॒న్మి॒న్త్రి॒యం
 మ॒న్యుం మ॒నో ద॒ధాతి॒ న హ॒తమ॒నాః స్వ॒యం పా॒పో భ॒వతీ॒న్త్రాయ॒ దాత్రే
 పు॒రోడా॒శమే॒కాద॒శక॒పాలం॒ నిర్వ॒పేద్యః॒ కామ॑యేత దా॒నకా॒మా మే ప్ర॒జాః స్వ॒- [42]
 రి॒తీన్త్ర॒మే॒వ దా॒తార॒గ్గ్ స్వే॒న భా॒గధే॒యేనో॒ప ధా॒వతి॒ స ఏ॒వా॒స్మై దా॒నకా॒మాః ప్ర॒జాః
 క॒రోతి॒ దా॒నకా॒మా అ॒స్మై ప్ర॒జా భ॒వన్తీ॒న్త్రాయ॒ ప్రదా॒త్రే పు॒రోడా॒శమే॒కాద॒శక॒పాలం
 నిర్వ॒పేద్య॒స్మై ప్ర॒త్తమి॒వ స॒న్న ప్ర॒దీ॒యేతే॒న్త్రమే॒వ ప్రదా॒తార॒గ్గ్ స్వే॒న భా॒గధే॒యేనో॒ప
 ధా॒వతి॒ స ఏ॒వా॒స్మై ప్ర దా॒పయ॑తీ॒న్త్రాయ॒ సు॒త్రామ్ణే పు॒రోడా॒శమే॒కాద॒శక॒పాలం
 నిర్వ॒పేద॒పరు॒ద్ధో వా [43] క॒పరు॒ధ్యమా॒నో వే॒న్త్రమే॒వ సు॒త్రామా॒ణగ్గ్ స్వే॒న భా॒గధే॒యేనో॒ప
 ధా॒వతి॒ స ఏ॒వైనం॒ త్రాయ॑తే॒కన॒పరు॒ద్ధ్యో భ॒వతీ॒న్త్రో వై స॒దృజ్ఞే॒వతా॒భిరా॒సీధ॒న్ న
 వ్యా॒వృ॒తమ॒గచ్ఛ॒ధన్ ప్ర॒జాప॑తి॒ము॒పా॒ధావ॑త్త॒స్మా ఏ॒తమై॒న్త్రమే॒కాద॒శక॒పాలం
 ని॒ర॒వ॒ప॒త్తేనై॒వా॒స్మి॒న్మి॒న్త్రి॒యమ॒దధా॑చ్ఛ॒క్వరీ॒ యా॒జ్ఞాను॒వాక్యే॒ అక॑రో॒ద్వజ్ఞో॒ వై శ॒క్వరీ॒ స
 ఏ॒నం వ॒జ్ఞో భూ॑త్యా ఐ॒న్ధ [44] సో॒కభ॑వ॒ద్ధో॒కభే॒ద్భూతః॒ ప్ర మా॑ ధ॒క్ష్వతీ॒తి స ప్ర॒జాప॑తిం
 పు॒నరు॒పా॒ధావ॑ధన్ ప్ర॒జాప॑తిః శ॒క్వర్యా॒ అధి॒ రే॒వతీం॒ ని॒ర॒మి॒మీత॒ శా॒న్త్యా అ॒ప్రదా॑హాయ
 యో॒కల॒గ్గ్ శ్రి॒యో స॒న్ధ స॒దృజ్ఞమా॑పైః స్యా॒త్తస్మా ఏ॒తమై॒న్త్రమే॒కాద॒శక॒పాలం
 నిర్వ॒పేది॒న్త్రమే॒వ స్వే॒న భా॒గధే॒యేనో॒ప ధా॒వతి॒ స ఏ॒వా॒స్మి॒న్మి॒న్త్రి॒యం ద॒ధాతి॒ రే॒వతీ
 పు॒రో॒కను॒వాక్యా భ॑వతి శా॒న్త్యా అ॒ప్రదా॑హాయ శ॒క్వరీ॒ యా॒జ్ఞా వ॒జ్ఞో వై శ॒క్వరీ॒ స ఏ॒నం
 వ॒జ్ఞో భూ॑త్యా ఇ॒న్ధే భ॑వ॒త్యేవ॥ [45]

అ॒పి త॒గ్గ్ స్వ॒ర్వైన్ధ భ॑వతి చతు॒ర్దశ చ॒ ||2.2.8||

ఆ॒గ్నా॒వైష్ణ॒వమే॒కాద॒శక॒పాలం॒ నిర్వ॒పేద॒భి చ॒రన్ధ॒సర॑స్వ॒త్యాజ్ఞ॑భాగా
 స్యా॒ద్బార్హ॑స్ప॒త్యశ్చ॒రుర్య॑దా॒గ్నా॒వైష్ణ॒వ ఏ॒కాద॒శక॒పాలో భ॑వ॒త్యగ్నిః॒ సర్వా॑ దే॒వతా
 వి॒ష్ణుర్య॑జ్ఞో దే॒వతా॑భి॒శ్చై॒వైనం॒ య॒జ్ఞేన॒ చా॒భి చ॒రతి॒ సర॑స్వ॒త్యాజ్ఞ॑భాగా భ॑వతి వా॒గ్నై
 సర॑స్వ॒తీ వా॒చై॒వైన॒ మ॒భిచ॑రతి బార్హ॑స్ప॒త్యశ్చ॒రుర్భ॑వతి బ్ర॒హ్మ వై దే॒వానాం

బృహస్పతిర్బ్రహ్మణైవైనమభి చరతి [46] ప్రతి వై పరస్తాదభిచరంతమభి చరన్తి ద్వేద్వే
 పురోఽనువాక్యే కుర్యాదతి ప్రయుక్త్యా ఏతయైవ యజేతాఽభి చర్యమాణో దేవతాభిరేవ
 దేవతాః ప్రతిచరతి యజ్ఞేన యజ్ఞం వాచా వాచం బ్రహ్మణా బ్రహ్మ స దేవతాశ్చైవ
 యజ్ఞం చ మధ్యతో వ్యవసర్పతి తస్య న కుతశ్చనోపావ్యాధో భవతి
 వైనమభిచరన్త నౌణుత ఆగ్నావైష్ణవమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్యం యజ్ఞో నో [47]
 పనమేదగ్నిః సర్వా దేవతా విష్ణుర్వజ్ఞోఽగ్నిం చైవ విష్ణుం చ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి
 తాపేవాఽస్మై యజ్ఞం ప్ర యచ్ఛత ఉపైనం యజ్ఞో నమత్యాగ్నావైష్ణవం ఘృతే చరుం
 నిర్వపేచ్ఛక్షుష్కామోఽగ్నేర్వై చక్షుషా మనుష్యా వి పశ్యన్తి యజ్ఞస్య దేవా అగ్నిం చైవ
 విష్ణుం చ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తాపేవా- [48] ఽస్మిశ్చక్షుర్ధత్తశ్చక్షుష్మానేవ భవతి
 ధేన్వై వా ఏతద్రేతో యదాజ్యమనడుహస్తణ్డలా మిధునాదేవాఽస్మై చక్షుః ప్ర జనయతి
 ఘృతే భవతి తేజో వై ఘృతం తేజశ్చక్షుస్తేజసైవాఽస్మై తేజశ్చక్షురవ రున్ధ ఇన్ద్రియం వై
 వీర్యం వృజ్ఞే భ్రాతృవ్యో యజమానోఽయజమానస్యాఽధ్వరకల్పాం ప్రతి
 నిర్వపేద్భ్రాతృవ్యే యజమానే నాఽస్యేన్ద్రియం [49] వీర్యం వృజ్ఞే పురా వాచః ప్ర
 వదితోర్నిర్వపేద్యావత్యేవ వాక్తామప్రోదితాం భ్రాతృవ్యస్య వృజ్ఞే తామస్య వాచం
 ప్రవదన్తీమన్యా వాచోఽను ప్ర వదన్తి తా ఇన్ద్రియం వీర్యం యజమానే
 దధత్యాగ్నావైష్ణవమష్టాకపాలం నిర్వపేత్ప్రాతఃసవనస్యాఽకాలే సరస్వత్యాజ్యభాగా
 స్యాద్బార్హస్పత్యశ్చరుర్యదష్టాకపాలో భవత్యష్టాక్షరా గాయత్రీ గాయత్రం ప్రాతఃసవనం
 ప్రాతఃసవనమేవ తేనాఽప్నో- [50] త్యాఽగ్నావైష్ణవమేకాదశకపాలం నిర్వపేన్మాధ్యన్దినస్య
 సవనస్యాఽకాలే సరస్వత్యాజ్యభాగా స్యాద్బార్హస్పత్యశ్చరుర్యదేకాదశకపాలో
 భవత్యేకాదశాక్షరా త్రిష్టప్తైష్టభం మాధ్యన్దినగ్ం సవనం మాధ్యన్దినమేవ సవనం
 తేనాఽప్నోత్యాగ్నావైష్ణవం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేత్తృతీయసవనస్యాఽకాలే
 సరస్వత్యాజ్యభాగా స్యాద్బార్హస్పత్యశ్చరుర్యద్ద్వాదశకపాలో భవతి ద్వాదశాక్షరా జగతీ
 జాగతం తృతీయసవనం తృతీయసవనమేవ తేనాఽప్నోతి దేవతాభిరేవ దేవతాః [51]

ప్రతిచరతి యజ్ఞేన యజ్ఞం వాచా వాచం బ్రహ్మణా బ్రహ్మ కపాతైరేవ ఛన్దాగ్ స్యాప్నోతి
 పురోడాశైః సవనాని మైత్రావరుణమేకకపాలం నిర్వపేద్వశాయై కాలే యైవాకసౌ
 భ్రాతృవ్యస్య వశాకనూబన్ధ్యా సో ఏవైవైతస్యైకకపాలో భవతి న హి కపాతైః
 పశుమర్హత్యాప్నుమ్||[52]

బ్రహ్మణేవైసమభి చరతి యజ్ఞో న తావేవాకస్యేన్ద్రియమాప్నోతి దేవతాస్సప్తత్రిగ్ంశచ్చ ||2.2.9||

అసావాదిత్యో న వ్యరోచత తస్మై దేవాః ప్రాయశ్చిత్తిమైచ్ఛంతస్మా ఏతగ్ం సోమారౌద్రం
 చరుం నిరవపస్తేనైవాకస్మిన్రుచమదధుర్యో బ్రహ్మవర్చసకామః స్యాత్తస్మా ఏతగ్ం
 సోమారౌద్రం చరుం నిర్వపేథ్సమం చైవ రుద్రం చ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి
 తావేవాకస్మిన్బ్రహ్మవర్చసం ధత్తో బ్రహ్మవర్చస్యేవ భవతి తిష్యాపూర్ణమాసే నిర్వపేద్రుద్రో
 [53] పై తిష్యః సోమః పూర్ణమాసః సాక్షాదేవ బ్రహ్మవర్చసమవ రున్తే పరిశ్రితే

యాజయతి బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై శ్వేతాయై శ్వేతవథ్సాయై దుగ్ధం
 మథితమాజ్యం భవత్యాజ్యం ప్రోక్షణమాజ్యేన మార్జయన్తే యావదేవ బ్రహ్మవర్చసం
 తథ్సర్వం కరోత్యతి బ్రహ్మవర్చసం క్రియత ఇత్యాహురీశ్వరో దుశ్చర్మా భవితోరితి
 మానవీ ఋచౌ ధాయ్యే కుర్యాద్యద్యై కిం చ మనురవదత్తద్భేషజం [54]

భేషజమేవాకస్మై కరోతి యది బిభీయాద్దుశ్చర్మా భవిష్యామీతి సోమాపౌష్ణం చరుం
 నిర్వపేథ్సమ్యై పై దేవతయా పురుషః పౌష్ణాః పశవః స్వయైవాకస్మై దేవతయా
 పశుభిస్తవచం కరోతి న దుశ్చర్మా భవతి సోమారౌద్రం చరుం నిర్వపేత్ప్రజాకామః
 సోమా పై రేతోధా అగ్నిః ప్రజానాం ప్రజనయితా సోమ ఏవాకస్మై రేతో దధాత్యగ్నిః
 ప్రజాం ప్ర జనయతి విన్దతే [55] ప్రజాగ్ం సోమారౌద్రం చరుం నిర్వపేదభిచరన్థ్నామ్యై
 పై దేవతయా పురుష ఏష రుద్రో యదగ్నిః స్వాయా ఏవైనం దేవతాయై నిష్క్రియ
 రుద్రాయాకపి దధాతి తాజగార్తిమార్భతి సోమారౌద్రం చరుం నిర్వపేజ్యోగామయావీ
 సోమం వా ఏతస్య రసో గచ్ఛత్యగ్నిగ్ం శరీరం యస్య జ్యోగామయతి సోమాదేవాకస్య

ర॑సం ని॑ష్క్రి॒ణా॒త్యగ్నేః శరీ॑ర॒ము॒త యదీ॑- [56] తా॒సు॒ర్భవ॑తి జీ॒వత్యే॑వ
 సో॒మా॒రు॒ద్రయో॒ర్వా ఏ॒తం గ్ర॑సిత॒గ్ం హో॒తా ని॑ష్ఠి॒దతి స॑ ఈ॒శ్వర॑ ఆ॒ర్తి॒మార్తో॑ర॒న॒డ్వాన్
 హో॒త్రా దే॒యో వ॒హ్నిర్వా అ॒న॒డ్వాన్ వ॒హ్నిర్ హో॒తా వ॒హ్ని॒నైవ వ॒హ్ని॒మా॒త్మానగ్
 స్పృ॒ణోతి సో॒మారౌ॑ద్రం చ॒రుం ని॒ర్వపే॑ద్యః కా॒మయే॑త స్వే॒కస్మా ఆ॒యత॑నే భ్రా॒తృ॒వ్యం
 జన॑యే॒యమి॒తి పే॒దిం పరి॑గృ॒హ్యో॒ర్ధము॑ద్ధ॒న్యాద॑ర్ధం నా॒ర్ధం బర్హి॑షః స్పృ॒ణీయాద॑ర్ధం
 నా॒ర్ధమి॑ద్ధ॒స్యా॒భ్యాద॑ధ్యాద॒ర్ధం న స్వ ఏ॒వా॒కస్మా ఆ॒యత॑నే భ్రా॒తృ॒వ్యం జన॑యతి||[57]
 రుద్రో॑ భే॒షజం వి॒న్దతే॑ యదీ॑ స్పృ॒ణీయాద॑ర్ధం ద్వాద॑శ చ||2.2.10||

ఐ॒న్త్రమే॑కాదశకపా॒లం ని॒ర్వపే॑న్మారుత॒గ్ం స॒ప్తక॑పా॒లం గ్రా॒మకా॑మ ఇ॒న్త్రం చై॒వ మ॒రుత॑శ్చ
 స్వే॒న భా॑గధే॒యేనో॑ప ధా॒వతి త ఏ॒వా॒కస్మై స॒జాతాన్ పు॒యచ్చ॑న్తి గ్రా॒మ్యే॒వ
 భ॒వత్యా॑హ॒వనీ॑య ఐ॒న్త్రమ॑ధి శ్ర॒యతి గా॑ర్హ॒పత్యే॑ మారు॒తం పా॑పవ॒స్యస॒స్య వి॑ధృ॒త్యై
 స॒ప్తక॑పా॒లో మా॒రుతో భ॑వతి స॒ప్తగ॑ణా వై మ॒రుతో గణ॑శ ఏ॒వా॒కస్మై స॒జాతా॑న॒వ
 రున్ధే॑నూ॒చ్యమా॑న ఆ సా॒దయ॑తి విశ॒మే॒వా- [58] క॒స్మా అను॑వర్తా॒నం కరో॑త్యేతామే॒వ
 ని॒ర్వపే॑ద్యః కా॒మయే॑త క్ష॒త్రాయ॑ చ విశే॒చ స॒మదం॑ ద॒ధ్యామి॒త్యైన్త్రస్యా॑వద్యన్
 బ్రూ॒యాది॑న్త్రా॒యాను॑ బ్రూ॒హిత్యా॑శ్రా॒వ్య బ్రూ॒యాన్మరు॑తో య॒జేతి
 మారు॒తస్యా॑వద్యన్ బ్రూ॒యాన్మరు॑భ్యో॒కను॑ బ్రూ॒హిత్యా॑శ్రా॒వ్య బ్రూ॒యాది॑న్త్రం య॒జేతి
 స్వ ఏ॒వైభ్యో॑ భా॒గధే॒యే స॒మదం॑ దధా॒తి వి॒తృ॒గ్ం హో॒ణాస్తి॑ష్ఠస్త్యే॒తామే॒వ [59] ని॒ర్వపే॑ద్యః
 కా॒మయే॑త కల్పే॒రన్ని॑తి యథాదే॒వత॑మ॒వదా॑య యథాదే॒వతం॑
 య॒జేద్భా॑గధే॒యేనై॒పైనాన్, యథా॑యథం కల్ప॒యతి కల్ప॑న్త ఏ॒వైన్త్రమే॑కాదశకపా॒లం
 ని॒ర్వపే॑ద్వైశ్వదే॒వం ద్వాద॑శకపా॒లం గ్రా॒మకా॑మ ఇ॒న్త్రం చై॒వ విశ్వా॑గ్ శ్చ దే॒వాస్థే॑న్వన
 భా॒గధే॒యేనో॑ప ధా॒వతి త ఏ॒వా॒కస్మై స॒జాతాన్ పు॒యచ్చ॑న్తి గ్రా॒మ్యే॒వ
 భ॒వత్యైన్త్రస్యా॑వదా॒య వైశ్వదే॑వస్యా॒వ ద్యే॒దథై॑న్త్రస్యో- [60] పరి॑ష్టాదిన్త్రి॒యేణై॒వా॒కస్మా
 ఉ॒భయ॑తః స॒జాతా॑న్పురి గృ॒హ్యోత్యు॑పా॒ధాయృ॑పూర్వ॒యం వాసో॑ దక్షి॒ణా

స॒జా॒తా॒నా॒ము॒ప॒హిత్యై॑ పు॒శ్శి॒యై దు॒గ్ధే॑ పై॒య॒జ్గ॒వం చ॒రుం ని॒ర్వ॒పే॒న్మ॒రు॒భ్యో
 గ్రా॒మ॒కా॒మః పు॒శ్శి॒యై వై ప॒యసో॑ మ॒రుతో॑ జా॒తాః పు॒శ్శి॒యై ప్రి॒య॒జ్గ॒వో మా॒రుతాః
 ఖ॒లు వై దే॒వత॑యా స॒జా॒తా మ॒రుత॑ ఏ॒వ స్వే॑న భా॒గధే॑యేనోప ధా॒వతి॑ త ఏ॒వాఽస్మై
 స॒జా॒తాన్పు॑ య॒చ్ఛన్తి॑ గ్రా॒మ్యే॒వ భ॑వతి ప్రి॒యవ॑తీ యా॒జ్ఞాను॑వాక్యే [61] భ॑వతః
 ప్రి॒యమే॒పైనగ్ం॑ స॒మానా॑నాం కరోతి ద్వి॒పదా॑ పు॒రోఽను॑వాక్యా భ॑వతి ద్వి॒పద॑ ఏ॒వాఽవ
 రు॒న్ధే చ॑తు॒ష్పదా॑ యా॒జ్ఞా చ॑తు॒ష్పద॑ ఏ॒వ ప॑శూన॒వ రు॒న్ధే దే॒వాసు॑రాః సం॒యత్యా॑ ఆ॒సన్తే
 దే॒వా మి॒థో వి॒ప్రియా॑ ఆ॒సన్తే 1 క॒న్యోఽన్య॑స్మై జ్యేష్ఠ్యా॒యాతి॑ష్ఠమానాశ్చతుర్థా
 వ్యక్రా॒మన్మ॒గ్నిర్వ॑సుభిః సో॒మా రు॒ద్ధైరి॒న్తో మ॒రుద్భి॒ర్వరు॑ణ ఆది॒త్యైః స ఇ॒న్త్రః ప్ర॒జాప॑తి
 ము॒పాధా॑వత్త- [62] మే॒తయా॑ సం॒జ్ఞాన్యా॑యాజయదగ్నయే వసు॒మతే॑
 పు॒రోడా॑శమష్టాకపాలం నిర॒వప॑థ్సోమాయ రు॒ద్రవ॑తే చ॒రుమి॑న్త్రాయ మ॒రుత్వ॑తే
 పు॒రోడా॑శమేకాదశకపాలం వరు॒ణాయా॑ఽది॒త్యవ॑తే చ॒రుం తతో॑ వా ఇ॒న్త్రం దే॒వా
 జ్యేష్ఠ్యా॒యాఽభి॑ స॒మజా॑నత యః స॒మానై॒ర్మిథో॑ వి॒ప్రియః॑ స్యాత్తమే॒తయా॑ సం॒జ్ఞాన్యా
 యాజ॑యేదగ్నయే వసు॒మతే॑ పు॒రోడా॑శమష్టాకపాలం నిర॒వప॑థ్సోమాయ రు॒ద్రవ॑తే
 చ॒రుమి॑న్త్రాయ మ॒రుత్వ॑తే పు॒రోడా॑శమేకాదశకపాలం వరు॒ణాయా॑ఽది॒త్యవ॑తే
 చ॒రుమి॑న్త్రమే॒పైనం॑ భూ॒తం జ్యేష్ఠ్యా॒య స॒మానా॑ అ॒భి సం జా॑నతే వసి॒ష్ఠః స॒మానా॑నాం
 భ॑వతి||[63]

వి॒శమే॑వ తి॒ష్ఠన్త్యే॒తామే॒వాఽభై॒న్త్రస్య॑ యా॒జ్ఞాను॑వాక్యే తం వరు॒ణాయ॑ చతు॒ర్దశ॑ చ||2.2.11||

హి॒రణ్య॑గర్భ ఆపో హ॒ యత్ప్ర॑జాపతే|| స వేద పు॒త్రః పి॒తరగ్ం॑ స మా॒తరగ్ం॑ స
 సూ॒నుర్భు॑వధ్న భు॒వత్పు॑నర్మఘః| స ద్యా॒మార్ణో॑దన్తరిక్షగ్ం స సు॒వః స వి॒శ్వా భు॑వో
 అభ॑వధ్న ఆ॒భవత్|| ఉ॒దు త్యం చి॒త్రమ్|| స ప్ర॑త్నవన్నవీ॒యసా॑గ్నే ద్యు॒మ్నీన
 సం॒యత్యా॑ బృహ॒త్తత॑న్థ భా॒నునా॑|| ని కా॒వ్యా వే॒ధసః॑ శశ్వ॒తస్క॒ర్హస్తే॑ దధా॒నో [64] న॒ర్యా
 పు॒రూణి॑| అ॒గ్నిర్భు॑వద్రయి॒పతీ॑ ర॒యాణా॑గ్ం సత్రా చక్రా॒ణో అ॒మృతా॑ని వి॒శ్వా||

హిరణ్యపాణిమూతయే సవితారముప హ్వయే॥ స చేత్తా దేవతా పదమ్॥ వామమద్య
 సవితర్వామము శ్వో దివేదివే వామమస్మభ్యగ్ం సావీః॥ వామస్య హి క్షయస్య దేవ
 భూరేరయా ధియా వామభాజః స్యామ॥ బడిత్థా పర్వతానాం ఖిద్రం బిభర్షి పృథివి ప్ర
 యా భూమి ప్రవత్వతి మహ్నో జినోషి [65] మహిని॥ స్తోమాసస్త్వా విచారిణి ప్రతి
 ష్టోభన్త్యక్తుభిః॥ ప్ర యా వాజం న హేషన్తం పేరుమస్యస్యర్జుని॥ ఋదూదరేణ సఖ్యా
 సచేయ యో మా న రిష్యేద్ధర్మశ్చ పీతః॥ అయం యః సోమో న్యధాయ్యస్మే తస్మా
 ఇన్త్రం ప్రతిరమేమ్యచ్ఛ॥ ఆపాన్తమన్యస్త్రపలప్రభర్మా ధునిః శిమీవాఙ్ఘరుమాగ్ం
 ఋజీషి సోమో విశ్వాన్యతసా వనాని నాఽర్వాగిన్త్రం ప్రతిమానాని దేభుః॥ ప్ర [66]
 సువానః సోమ ఋతయుశ్చికేతేన్త్రాయ బ్రహ్మ జమదగ్నిరర్చన్॥ వృషా యన్తాఽసి
 శవసస్త్తురస్యాన్తర్యచ్ఛ గృణతే ధర్త్రం దృగ్ంహ॥ సబాధస్తీ మదం చ శుష్మయం చ
 బ్రహ్మ నరో బ్రహ్మకృతః సపర్యన్॥ అర్కో వా యత్తురతే సోమచక్షాస్తత్రేదిన్త్రో దధతే
 పృథు తుర్యామ్॥ వషట్తే విష్ణవాస ఆ కృణోమి తస్మే జుషస్వ శిపివిష్ట హవ్యమ్॥ [67]
 వర్ధన్తు త్వా సుష్టుతయో గిరో మే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ప్ర తత్తే అద్య
 శిపివిష్ట నామార్యః శగ్ంసామి వయునాని విద్వాన్॥ తం త్వా గృణామి
 తవసమతవీయాన్ క్షయన్తమస్య రజసః పరాకే॥ కిమిత్తే విష్ణో పరిచక్ష్యం భూత్ప్ర
 యద్వవక్షే శిపివిష్టో అస్మి మా వర్షో అస్మదప గూహ ఏతద్యదన్యరూపః సమిధే
 బభూథ॥ [68] అగ్నే దా దాశుషే రయిం వీరవన్తం పరీణసమ్॥ శిశీహి నః సూనుమతః॥
 దా నో అగ్నే శతినో దాః సహస్రిణో దురో న వాజగ్గ్ శ్రుత్యా అపా వృధి ప్రాచీ
 ద్యావాపృథివీ బ్రహ్మణా కృధి సువర్ణ శుక్రముషసో వి దిద్యుతుః॥ అగ్నిర్దా ద్రవిణం
 వీరపేశా అగ్నిర్ఋషిం యః సహస్రా సనోతి అగ్నిర్దివి హవ్యమా తతానాగ్నేర్దామాని
 విభృతా పురుత్రా॥ మా [69] నో మర్ధిరా తూ భర॥ ఘృతం న పూతం తనూరరేపాః
 శుచి హిరణ్యమ్॥ తత్తే రుక్మో న రోచత స్వధావః॥ ఉభే సుశ్చన్త్ర సర్పిషో దర్వీ శ్రీణీష
 ఆసని ఉతో న ఉత్పూర్వ్యా ఉక్థేషు శవసస్పత ఇషగ్గ్ స్తోతృభ్య ఆ భర॥ వాయో

శతగ్ం హరీణాం యువస్వ పోష్యానామ్| ఉత వా తే సహస్రిణో రథ ఆ యాతు
 పాజసా|| ప్ర యాభి- [70] ర్యాసి దాశ్వాగ్ం సమచ్ఛా నియుద్భిర్వాయవిష్టయే దురోణే|
 ని నో రయిగ్ం సుభోజసం యువేహ ని వీరవద్గవ్యమశ్వయం చ రాధః|| రేవతీర్షః
 సధమాద ఇన్త్రే సన్తు తువివాజాః| క్షుమన్తో యాభిర్మదేమ|| రేవాగ్ం ఇద్రేవతః స్తోతా
 స్యాత్వావతో మఘానః| ప్రేదు హరివః శ్రుతస్య||[71]

దధానో జినోషి దేభుః ప్ర హవ్యం బభూథ మా యాభిశ్చత్వారిగ్ంశచ్ఛ ||2.2.12||

ప్రజాపతిస్తాన్సృష్టా అగ్నయే పథిక్పతేగ్నయే కామాయాగ్నయేన్వవతేవైశ్వానరమాదిత్యం చరుమైన్తం
 చరుమిన్త్రాయాన్వృజన అగ్నావైష్ణవమసా సోమారౌద్రమైన్త మేకాదశకపాలగ్ం హిరణ్యగర్భే ద్వాదశ||12||

ప్రజాపతిరగ్నయే కామాయాభి సం భవతో యో విద్విషాణయోరిధ్యే సంనవ్యేదాగ్నావైష్ణవముపరిష్టాద్యాసే
 దాశ్వాగ్ంసమేకసప్తతిః ||71||

ప్రజాపతిః ప్రేదు హరిః శ్రుతస్య||

||హరిః ఓమ్||

||శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు||

||ఇతి ద్వితీయకాణ్డే ద్వితీయః ప్రశ్నః||